

„A imię jego czterdzieści i cztery...” Myśl mesjanistyczna Adama Mickiewicza.

Mickiewicz zawarł w III części „Dziadów” myśl historiozoficzną uzasadniającą cierpienie narodu polskiego w planie dziejów świata. Według poety martyrologia Polski i Polaków ma sens zbawczy, analogiczny do eschatologicznego sensu cierpienia Chrystusa. Podobnie jak męka Jezusa, cierpienie Polski jest niezawinione, ale ma służyć wyzwoleniu wszystkich ludzi i narodów. Mickiewicz uwzniośla i uświęca zatem męczeństwo Polaków, nadaje mu wyższy sens.

W ten sposób wyraża Mickiewicz mesjanizm- koncepcję historiozoficzną o charakterze religijnym, stworzoną przez starożytnych Żydów podczas utraty przez nich niepodległości jako uzasadnienia nadziei oczekiwania na króla- wybawcę (mesjasza), który przyniesie wolność Izraelowi. Koncepcja ta została przyjęta przez chrześcijaństwo. Za mesjasza uważali Jezusa jego uczniowie, ale on sam, wedle przekazu ewangelicznego, nigdy się tak nie określał.

Polski mesjanizm narodowy powstał w XVII w. Zaś w XIX stuleciu nabrał nowych treści w reakcji na rozbiory i prześladowania Polaków przez zaborców oraz nieudane zrywy wolnościowe. Dostrzegał w Polsce „Chrystusa narodów”, a polskie męczeństwo rozumiał jako zaplanowany przez Boga akt ofiary za wolność innych narodów. Mesjanizm ten łączył przekonanie o wyjątkowości Polaków z nadzieją na bliską niepodległość.

Myśl mesjanistyczna Mickiewicza nie tylko wyjaśnia sens rozbiorów Polski i prześladowań Polaków, ale także zawiera nadchodzącej wolności narodów i sprawiedliwego ładu świata. Koncepcja ta, interpretująca rzeczywistość polityczną w kategoriach religijnych, prezentuje również wizję przyszłości- boski plan dziejów. Dlatego została wyrażona w języku symbolicznym, zmetaforyzowanym, celowo niejasnym, przeznaczonym dla wtajemniczonych.